

МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО, МЛАДЕЖТА И НАУКАТА
РЕГИОНАЛЕН ИНСПЕКТОРАТ ПО ОБРАЗОВАНИЕТО - БУРГАС

НАЦИОНАЛНО СЪСТЕЗАНИЕ ТЕСТ
по български език и литература за ученици от 7. клас
Общински кръг – 20.02.2010 г.

Уважаеми ученици,

Предложеният тест съдържа 60 езикови и литературни задачи - 50 задачи с избираем отговор и 10 задачи със свободен отговор. Внимателно прочетете условието на задачите. Към всяка задача с избираем отговор са дадени 4 възможни отговора, от които само 1 е правилен. В листа за отговори оградете с кръгче буквата на отговора, който считате за верен. Ако прецените, че първоначалният Ви отговор не е верен и искате да го поправите, зачеркнете го със знака „X” и оградете с кръгче буквата на друг отговор, който приемате за верен.

Срещу номера на задачите със свободен отговор в предложения Ви лист за отговори запишете кратък отговор.

Всяка правилно решена задача ще Ви донесе 1 или 2 точки, като максималният брой точки от теста е 100. Грешното решение или липсата на решение няма да Ви носят точки.

Времето за решаване на теста е 2 астрономически часа.

Успешна работа!

Прочетете текста и отговорете на въпросите от 1. до 5. включително.

Веднъж, когато давал вечеря на свои приятели от университета, Нютон станал от масата, за да донесе бутилка вино. На път за избата той се замислил и се отправил към стаята си, забравяйки компанията и за какво бил тръгнал. Често, както се разхождал в градината, внезапно спирал и след миг изтичвал до стаята си и започвал да пише прав на първото листче хартия, което му попадало. Случвало се да тръгне с намерение да вечеря в университетската трапезария, но свивал погрешно в коридора, унесен в мислите си. След това се връщал в стаята си, забравил напълно за вечерята.

Един ден, когато слязъл от коня си на стръмен път, Нютон забелязал, че бил паднал оглавникът на коня, и стигнал до ханчето с юзда в ръка. Горещо, като рекъл да го яхне отново, видял, че на юздата няма кон.

Неговият секретар отбелязва, че постоянното забравяне да яде било добре дошло за старата му икономка, която понякога намирала храната почти непокътната и с голямо удоволствие си я носела вкъщи.

1. Коя е темата на текста?

- А/ Животът на Нютон
- Б/ Откритията на Нютон
- В/ Разсеяността на Нютон**
- Г/ Приятелските вечери на Нютон

2. Кое от следните твърдения е вярно според текста?

- А/ Нютон често пишел прав в градината на случайно попаднали му листчета.
- Б/ На Нютон неведнъж му се случвало от вгълбеност да пропуска вечерята.**
- В/ Нютон обичал да бъде център на весели университетски компании.
- Г/ Секретарят често виждал Нютон да язди по стръмното без оглавник на коня.

3. Кое от следните твърдения НЕ е вярно според текста?

- А/ Икономката на Нютон със задоволство носела неговата храна в дома си.
- Б/ Нютон записвал хрумванията си на първото попаднало му листче.
- В/ Унесен в мислите си, Нютон често не стигал до трапезарията.
- Г/ На Нютон никога не му се случвало да изостави весели компании.**

4. Как е осъществена връзката между първия и втория абзац на текста?

- А/ със съществително собствено име
- Б/ с числително име
- В/ с лексикално повторение
- Г/ с контекстови синоними**

5. Какъв е видът на подчертаното сказуемо започвал да пише?

- (съставно гаголно сказуемо)**

6. В кой ред НЕ е допусната правописна грешка?

- А/ Иванвазовски похват
- Б/ иван-вазовски похват
- В/ Иван-Вазов разказ**
- Г/ Иванвазов разказ

В коя от следните думи е допусната правописна грешка?

(Общо условие за задачи 7. – 10. вкл.)

7.	А/ местност	Б/ честност	В/ словесност	Г/ извесност
8.	А/ каменни	Б/ писмени	В/ финни	Г/ постоянни
9.	А/ учудвам	Б/ усмивам	В/ усмихвам	Г/ узрявам
10.	А/ неможейки	Б/ не искам	В/ нехаейки	Г/ ненавиждам

В коя от подчертаните думи е допусната грешка?

(Общо условие за задачи 11. – 14. вкл.)

11. Коренът (А), представката (Б) и надставката (В) се наричат словообразователни (Г) морфеми.
12. С помоща (А) на новия (Б) атлас читателят (В) ще може да обогати (Г) знанията си по география.
13. Преподавателят (А) отново предупреди (Б) двамата ученика (В), които постоянно (Г) закъсняват.
14. Слабостта (А) и разпокъсаността (Б) на Българската (В) държава помогнали на нейните (Г) завоеватели.

15. В каква последователност изреченията образуват смислово и логически свързан текст?

(1) *Разпечатката ѝ донесе комшийчето Румен.* (2) *Леля Теми получи имейл от сина си чак от Америка.* (3) *Та съобщението всъщност пристигна в неговия компютър.* (4) *Той живееше в съседния вход и бе най-големият компютърен спец в махалата.*

А/ 2,3,1,4

Б/ 3,2,4,1

В/ 4,3,1,2

Г/ 2,1,4,3

16. Какви са подчертаните думи в изречението?

Неговото старание да облекчи страданието на възрастния мъж беше възмездено.

А/ пароними

Б/ синоними

В/ омоними

Г/ антоними

17. Коя от думите НЕ е синоним на прахосвам?

А/ пиляя

Б/ разхищавам

В/ пръскам

Г/ изпращам

18. Коя от думите е синоним на думата духовит?

А/ послушен

Б/ остроумен

В/ жизнен

Г/ борбен

19. Коя част на речта е изменяема?

А/ съюз

Б/ наречие

В/ глагол

Г/ междуметие

20. От кой глагол НЕ може да се образува деепричастие?

А/ мисля

Б/ угасна

В/ вървя

Г/ пиша

21. С каква част на речта е изразено несъгласуваното определение в изречението?

(Отговора запишете в листа за отговори.)

Той не споделяше опита си с другите.

22. Колко прости изречения се съдържат в изречението?

(две)

Забавлявайки се, змейчето литна, като се устреми към върха на една ела.

23. Кое от изреченията НЕ е просто кратко?

А/ Баба започна да плете.

Б/ Мама си дойде.

В/ Татко беше излязъл.

Г/ Мама ме целуна.

24. В кое изречение НЕ е допусната пунктуационна грешка?

А/ Сигурен бях, че ще ми помогне и му бях благодарен.

Б/ Лисицата, като не достига гроздето, казва че е кисело.

В/ Приятно ми е, да участвам в интересна беседа.

Г/ Върнах се рано къщи само защото бях обещала.

25. В кои от посочените позиции трябва да се поставят запетаи?

(Запишете съответните цифри в листа за отговори.)

На изложбата (1) за пръв път ще бъдат показани древни оръжия (2) използвани от прабългарите (3) и уникални монети от времето на хан Аспарух.

26. – 29. При коя от изброените двойки думи има отношение както при двойките:

26. истина - лъжа

А/ умора - почивка

В/ песимизъм – оптимизъм

Б/ съзерцание – наблюдение

Г/ милосърдие – човечност

27. картина – рамка

А/ раница – сак

В/ град – улица

Б/ езеро – бряг

Г/ килим – тапет

28. дърво – бор

А/ молив – химикалка

В/ разказ – повест

Б/ птица – папагал

Г/ ваза – саксия

29. скромност – високомерие

А/ ленивост – мързел

В/ щедрост – скъперничество

Б/ хуманизъм – човеколюбие

Г/ покрив – стряха

30. – 32. Какво означават следните фразеологични словосъчетания:

30. отварям си очите на четири

А/ гледам втренчено

В/ гледам много внимателно

Б/ гледам наоколо

Г/ гледам в четири посоки

31. крокодилски сълзи

А/ силен плач

В/ сподавени сълзи

Б/ лицемерно съжаление

Г/ сълзи през смях

32. плъзгам се по повърхността

А/ плъзгам се по наклонена плоскост

В/ преглеждам набързо

Б/ не вниквам дълбоко

Г/ ограничавам се до най-важното

33. Каква служба в изречението изпълнява подчертаният израз?

Ти, да речем, спокойно можеш да се простиш с такава една свобода.

А/ обособена част

Б/ вметнат израз

В/ подчинено изречение

Г/ приложение

34. В кое изречение е допусната грешка при членуването?

А/ Старият град в Златоград е най-големия архитектурен и етнографски комплекс в Родопите.

Б/ Във възстановения архитектурен комплекс може да посетите над 30 възрожденски къщи, занаятчийски работилници и ателиета.

В/ В центъра на града сега наистина има какво да се види.

Г/ Ще се учудите колко променен е днес центърът на Златоград.

35. С каква част на речта е изразено допълнението в изречението?

(първите - прилагателно име, мн.ч., членувано)

След състезанието зрителите дълго аплодираха първите.

36. В кой ред всички глаголи са от свършен вид?

А/ дам, пресметна, обработя

Б/ отстраня, пиша, познавам

В/ ранявам, уча, местя

Г/ дебна, наддам, простирам

37. Кое изречение е сложно съставно изречение с подчинено подложно изречение?

А/ Не приех съвета колко книги да прочета.

Б/ Мъжът попита кой ще подари цветята.

В/ Известно ли е чий е забравеният чадър?

Г/ Чудя се защо се бави доставката.

38. Кое сложно съставно изречение НЕ съдържа подчинено допълнително изречение?

А/ В лабораторията биологът ни показва какво да наблюдаваме.

Б/ Всички се питахме кой ще дойде.

В/ Когато се стъмни, една звезда преряза с огнена черта небето.

Г/ С нетърпение очаквам да замина на море.

39. Определете вида на изречението по състав.

Ухапана от отровна змия, красавицата умира в деня на тяхната сватба.

А/ сложно съчинено

Б/ просто разширено

В/ просто кратко

Г/ сложно съставно

40. Кое от изреченията е безлично?

А/ Всяка сутрин пия чай с мед и лимон.

Б/ Няма ли да си изпиеш чая?

В/ Не искаш ли още чай?

Г/ Не ми се пие повече чай.

41. Кое от посочените произведения е имало заглавие „Челопешката гора“?

А/ „Една българка“

Б/ „На прощаване“

В/ „Немили-недраги“

Г/ „Опълченците на Шипка“

42. Кой е героят, характеризирани в текста?

(Останалият жив Ботев четник от разказа "Една българка")

„Но когато минаваше из церовата гора, та да слезе към Искъра, из нея излезе някакъв момък в чудати, опнати дрехи, с ширити по гърдите и с пушка; лицето му беше измахнато и бледно.“

43. Кой от следните цитати най-точно определя завета на бунтовника към братята му в стихотворението „На прощаване“?

А/ „...защо и как съм загинал/ и какви думи издумал/ пред смъртта и пред дружина...“

Б/ „...и дете срещнат душманин,/ със куршум да го поздравят,/ а пък със сабя помилват...“

В/ „...да помнят и те да знаят,/ че и те брат са имали,/ но брат им падна, загина...“

Г/ „Кажим им, майко, да помнят,/ да помнят, мене да търсят...“

44. С кого се среща Македонски, когато преминава Дунава?

А/ с баба Илийца

Б/ с Бръчков

В/ с баба Тонка

Г/ със Странджата

45. За кое художествено изразно средство се отнася определението?

„Художествено средство на поетическия синтаксис, изградено върху изреждане на еднородни езикови части, подредени по възходяща или низходяща линия според степента на изразителността им.“

(Градация)

46. Лирически говорител е:

А/ лице в лирическо произведение

Б/ действащо лице в художествено произведение

В/ този, от чието име се води изказът в лирическата творба

Г/ авторът на лирическата творба

47. Посочете най-точното продължение на изречението:

При първата среща на баба Илийца с бунтовника във II част на разказа „Една българка” за въвеждането на образа на четника е използван похватът...

(ретроспекция)

48. „Опълченците на Шипка” е:

А/ последното стихотворение от цикъла „Епопея на забравените”

Б/ първото стихотворение от цикъла „Епопея на забравените”

В/ последното стихотворение от стихосбирката „Епопея на забравените”

Г/ първото стихотворение от стихосбирката „Епопея на забравените”

49. Речта на Странджата е в:

А/ експозицията на повестта „Немили-недраги”

Б/ сюжетната развръзка на повестта „Немили-недраги”

В/ идейния център на повестта „Немили-недраги”

Г/ епилога на повестта „Немили-недраги”

50. Какъв вид художествено изразно средство е подчертаният израз?

(Синекдоха /вид метонимия/)

*„...та сърце, майко, не трае
да гледа турчин, че бесней
над бащино ми огнище...”*

51. В кой от редовете невярно са свързани литературно произведение и жанр?

А/ „На прощаване” - пътепис

Б/ „Българският език” - ода

В/ „Една българка” - разказ

Г/ „Немили-недраги” - повест

52. Това, за което се говори в един художествен текст, се нарича:

А/ сюжет

Б/ епизод

В/ идея

Г/ тема

53. Какво изразно средство е употребено в подчертания израз от „Опълченците на Шипка”?

*„Пристъпни ужасни! Дванайсетий път
гъсти орди лаят по урвата дива
и тела я стелят, и кръв я залива.”*

А/ сравнение

Б/ синекдоха

В/ контраст

Г/ инверсия

54. Кое твърдение за Вазовата повест „Немили-недраги” е вярно?

А/ Повестта „Немили-недраги” е книга за българските хайдутини.

Б/ Повестта „Немили-недраги” е книга за хората от дъното на живота.

В/ Повестта „Немили-недраги” е книга за величието и страданието.

Г/ Повестта „Немили-недраги” е книга за Априлското въстание.

55. Централен герой в стихотворението „Опълченците на Шипка” е:

А/ генерал Столетов

Б/ лирическият говорител

В/ колективният образ на опълченците

Г/ генерал Радецки

56. В кой от редовете цитат и литературно произведение са свързани вярно?

А/ „И тя бързаше сега с утроена сила, за да спаси, ако даде бог, два живота.” – „Една българка”

Б/ „А като имаме свободата, имаме всичко.” – „На прощаване”

В/ „О, Българийо, никога не си тъй мила, както кога сме във от тебе!” – „Опълченците на Шипка”

Г/ „Тая пуста царщина, тъй ли лесно се разсипва!” – „Немили-недраги”

57. Коя от посочените характеристики се отнася за Бръчков?

А/ „един момък на възраст до трийсет години...”

Б/ „млад човек с черно и нагърчено от преждевременна старост лице...”

В/ „най-младият от всички, почти лапак с фес...”

Г/ „двайсетгодишно голобрадо момче, тънко-високо...”

58. Кой от следните моменти може да се определи като епилог на разказа „Една българка”?

А/ Разговорът на Илийца с турците.

Б/ Смъртта на четника.

В/ Известието, че е оживяло болното внуче.

Г/ Втората среща на Илийца с четника.

59. Какво художествено средство са изразите?

(ярки антитези, синтактичен паралелизъм)

*„...патроните липсват, но волите траят,
щикът се пречупва – гърдите остаят...”*

(„Опълченците на Шипка” – Иван Вазов)

60. Кой от литературните термини не е от един и същ порядък като останалите?

А/ повест

Б/ разказ

В/ лирика

Г/ ода